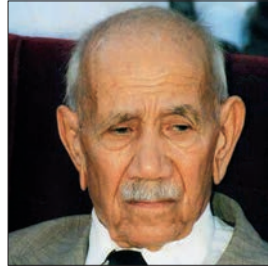

Okulu'na kaydoldu. Burada Ahmed Hasan ez-Zeyyât, Sâtî' el-Husrî, Dervîş el-Mikdâdî, Tâhâ Hâşimî gibi din âlimlerinden etkilendi. Mezun olduktan sonra 1951 yılına kadar öğretmenlik yaptı. Aynı yıl el-Âsârü'l-âmme müdürlüğüne getirildi. Musul'da ilk müze olarak Medeniyet Müzesi'nin kuruluş hazırlıklarını tamamladı ve açılışında buranın müdürlüğüne tayin edildi (27 Mart 1952). Müzede zengin bir kütüphane kurmayı başardı. 1965'te el-Mecmau'l-ilmîyyü'l-İrâkî'ye üye seçildi. 30 Ekim 1968 tarihine kadar Musul'da müze müdürlüğü görevini sürdürdü. Bu görevi sırasında 220 adet el yazması eseri tasnif edip bunları *Mecelletü'l-Ma'hedi'l-mahtûâtü'l-ʿArabîyye*'de (cilt IX, Kahire 1963) yayımladı. Eğitim ve bilim alanındaki birçok komisyonunda çalıştı. Yaklaşık otuz altı yıllık bir çalışmanın ardından emekliye ayrıldı. 1969'da Müstansırıyye ve 1974'te Musul üniversitelerinde görev yaptı. 1973'te Musul Arap Kültür Cemiyeti'nin kuruluş çalışmalarına katıldı ve ilk sekreterliğini üstlendi. 1978'de Bağdat Beytül-hikmesi'ni kurmak için seçilen sekiz ilim adamı içinde o da vardı. 1982'de Kuzey Irak Bölgesi Tarihî Eserler ve Kültür Varlıkları Genel Müdürlüğü'ne müşavir olarak tayin edildi. 1987'de Arap Tarihçileri Birliği ödülüne lâyık görüldü. Tunus, Mısır, Suudi Arabistan, Suriye, Libya ve Türkiye'de düzenlenen birçok kongreye katıldı, konferanslar verdi. 24 Ocak 2000'de vefat etti. Fatîm Yûnus el-Muâdidî, *Sa'îd ed-Diveci: Hayâtühü ve âşâruhü'l-ʿilmîyye* adıyla yüksek lisans tezi hazırlamıştır (2000, Külliyyetü'l-âdâb Câmîatü'l-Mevsil).

Eserleri. Telif: *el-Fütüvv ve fi'l-İslâm* (Musul 1945), *el-Emîr Hâlid b. Yezîd el-Ümevî* (Dimaşk 1952), *ʿAkâʿilü Kureyş* (Kahire 1954; Musul 1955), *Beytül-hikme* (Musul 1955, 1972, 1975; Japonca'ya çevrilmiştir), *el-Hidemâtü'l-İctima'îyye li-tullâbi'l-ʿilm fi'l-İslâm* (Musul 1955), *el-Mevşil fi'l-ʿahdi'l-Atâbekî* (Musul 1955), *Cevâmîʿu'l-Mevşil fi muhtelifi'l-ʿuşûr* (Bağdat 1963), *Medârisü'l-Mevşil fi'l-ʿahdi'l-ʿOsmânî* (Bağdat 1964), *el-Mevşil Ümmü'r-Rebiʿîn* (Bağdat 1965), *Dûrû'l-İlâc ve'r-ri'âye fi'l-İslâm* (Musul 1966; Japonca'ya çevrilmiştir), *Şinâʿatü'n-nesic fi'l-Mevşil* (Musul 1968, 1987), *et-Terkiş 'inde'l-ʿArab* (Musul 1970), *A'îlâmü's-şunnâ'î'l-Mevâşila* (Musul 1970), *Eş'ârü't-terkiş 'inde'l-ʿArab* (Bağdat 1970), *el-Yezidiyye* (Musul 1973), *Teķâlidü'z-zevâyâ fi'l-Mevşil* (Musul 1975), *Târîhu'l-Mevşil* (I-II, Musul 1982-2001), *Baḥş fi tûrâşî'l-Mevşil*

Diveci

(Musul 1982), *et-Terbiye ve't-ta'îm fi'l-İslâm* (Musul 1982; Japonca ve Malayca'ya çevrilmiştir), *el-Mûciz fi't-ḥubbi'l-İslâmî* (Küveyt 1989).

Makale: "Şinâʿatü'n-nisâʿ fi'l-Mevşil" (*et-Türâşü's-şâʿbî*, sy. 7 [Bağdat 1971], s. 161-190); "el-Fikrû'l-ilmîyyü'l-ʿArabî fi şaḥşî'l-ʿAbbâs b. Firnâs ḥakîmî'l-Endelûs" (*el-Lisânü'l-ʿArabî*, VIII/1 [Rabat 1971], s. 282-288); "Maḥtûâtü medreseti'r-Rıdvânî fi'l-Mevşil" (*el-Mevrid*, 1/3-4 [1972], s. 189-197); "Eġânî ḥafelâti'z-zevâc fi'l-Mevşil" (*et-Türâşü's-şâʿbî*, sy. 5 [Bağdat 1973], s. 89-106); "Ḥüseyn b. İshâk el-ʿAbbâdî" (*Câmiʿatü'l-Mevşil*, sy. 4 [Musul 1974], s. 85-99); "el-Beytül-Mevşilî" (*et-Türâşü's-şâʿbî*, sy. 6 [Bağdat 1975], s. 21-47); "Naḳdû's-şila ve'l-hedâyâ" (*el-Meskûkât*, sy. 7 [Bağdat 1976], s. 128-132); "Taḥlîşü'l-Ḳuds min eydi's-Şalîbiyyîn" (*er-Risâletü'l-İslâmîyye*, sy. 135 [Bağdat 1400], s. 30-43). **Neşir:** Yâsîn b. Hayrullah el-Hatîb el-Ömerî, *Münyetü'l-üdebâʿ fi târihi'l-Mevşilî'l-ḥadbâʿ* (Musul 1950); Nicola Süyüfî, *Mecmûʿu'l-kitâbâtî'l-Muḥarrere fi ebniyeti'l-Mevşil* (Bağdat 1956); Şeyh Fethullah el-Kâdirî el-Mevsilî, *Melḥametü'l-Mevşil* (Bağdat 1965); Ahmed b. Hayyât el-Mevsilî, *Ter-cemetü'l-evliyâʿ fi'l-Mevşilî'l-ḥadbâʿ* (Musul 1966); Muhammed Emîn b. Hayrullah el-Ömerî, *Menhelü'l-evliyâʿ ve meşrebü'l-aşfiyâʿ min sâdâti'l-Mevşilî'l-ḥadbâʿ* (I-II, Musul 1967-1968); Seyyid Halîl el-Basîr, *Urcûzetü Seyyid Ḥalîl el-Başîr* (Bağdat 1967). Diveci eserlerini müzeci kişiliği ve birikimiyle alan araştırmalarına dayalı bulgular, arkeolojik veriler, o güne kadar bilinmeyen yazma eserler, vakfiye ve beratlar, yerel sözlü tarih derlemeleri gibi verilerle ayrıca zenginleştirmiştir. Onun kurduğu Musul Medeniyet Müzesi, Mart 2015 tarihinde silâhlı bir grup tarafından tahrip edilmiş, değerli arkeolojik eserler kırılmış, nadide kitaplar yakılmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

Ahmed Muhammed el-Muhtâr, *Târîhu ʿulemâʿi'l-Mevşil*, Musul 1961, I, 48-57; K. Awâd, *Muʿcemü'l-müʿellifine'l-İrâkıyyîn*, Bağdat 1969, II, 42-43; Hamîd el-Matbaî, *el-Müʿerriḥ Saʿîd ed-Diveci*, Bağdat 1988; Sabâh Nûrî el-Merzûk, *Muʿcemü'l-müʿellifin ve'l-küttâbi'l-İrâkıyyîn: 1970-2000*, Bağdat 2002, III, 319-320; Abdülmün'im el-Gulâmî, "Mine'l-Ümeme'l-Mevşilîyyeti'l-ʿarîka Âli'd-Diveci", *Şada'l-aḥrârî'l-Mevşilîyye*, sy. 147, Musul 29 Ağustos 1952; Abdülvahîd Zennûn Tâhâ, "ed-Diveci, Saʿîd b. Aḥmed", *Mu.AU*, IX, 473-476.

 MUSTAFA DEMİRCİ

DOERFER, Gerhard

(1920-2003)

Alman Türkologu.

8 Mart 1920'de Almanya'nın Königsberg (II. Dünya Savaşı'ndan sonra Rusya toprağı olarak Kaliningrad) şehrinde doğdu. Babası Franz posta memuru-ydu. İlkokula burada başlayan Gerhard çocukluk yıllarında şehirde yaşayan Çin-geneler'e ilgi duyduğunu, bunların ileride şarkiyata yönelmesinde etkili olduğunu söyler. 1928'de ailesi Berlin'e taşınınca burada ilkokula devam etti. 1930-1938 yıllarında Reinickendorf Realgymnasi-um'da okudu. 1932 ve 1933'te Alman İzci Derneği'nde bulundu. Bu yıllarda tam özgürlüğü, milliyetçilik gerginliği olmayan vatan severliği, robotluğa varmayan disiplini ve hoşgörüyü yaşadığını söyler, bu dönemi gençliğinin en güzel yılları kabul eder (*JTS*, XIII [1989], s. i). 1938-1945 yıllarında zorunlu olarak devlet işlerinde çalıştı ve askerliğini telsizci olarak yaptı. Bir süre tutuklu kaldığından savaş sonrasında "siyasî güvenilmez" diye nitelendi, bu sebeple sübay olmadı. 1946 yılının baharında Berlin'e döndü. Ray döşeme, hendek kazma, moloz kaldırma, ekmeek satma gibi işlerde çalıştı. Bu arada akşam okuluna devam etti ve 24 Mayıs 1949'da liseyi bitirdi.

1949-1951 arasında Berlin Humboldt Üniversitesi'nde Roman dili ve edebiyatı ile İngiliz dili ve edebiyatı okudu. Arapça ve İslâm bilimleri tahsil etti. Üvey babasının işleri bozulunca ailesine maddî katkıda bulunmak için öğrenimine ara verdi. 1952-1954 yıllarında Berlin Freie Üniversitesi'ne devam ederek burslu öğrenci sıfatıyla tahsilini sürdürdü. Kendisinden "hocam" diye söz ettiği Karl Heinrich Menges'ten Türkoloji ve Altaistik, Walter Braune'dan İslâm bilimleri yanında Arapça ve Süryânîce, Olaf Hansen'den İran dili ve edebiyatı dersleri aldı. Ayrıca Otto Spies'in genel dil bilimi derslerine

katıldı. 1954'te *Zur Syntax der Geheimen Geschichte der Mongolen* adlı tezile Türkoloji ve Altaistik Kürsüsünde doktorasını tamamladı. *Handbuch der Orientalistik*'in "Moğollar" bölümünü doktora tezinden yararlanarak hazırladı. 1955-1957 yıllarında Mainz'de Akademie der Wissenschaft und der Literatur'un Edebiyat Bölümü'ne asistan oldu ve sekreterlik yaptı. 1959'da *Philologiae Turcicae Fundamenta*'nın I. cildini yayıma hazırladı ve buradaki "Das Gagausische", "Das Krimosmanische", "Das Krimtatarische", "Das Aserbeidschanische" (Ahmet Caferoğlu ile birlikte) adlı maddeleri yazdı. Türk dilinin yayılma alanlarıyla ilgili haritanın hazırlanmasına katkı sağladı. 1964'te yayımlanan *Philologiae Turcicae Fundamenta*'nın II. cildinde "Die Gagausische Literatur" ve "Die Literatur der Südsibirens" başlıklı makaleleri yazdı. 1957-1960 yılları arasında Alman Bilimsel Araştırma Kurumu'nun maddi desteğiyle *Türkische und mongolische Elemente im Neupersischen* adlı tezini hazırlayarak (I-IV, 1963-1975) Georg-August Üniversitesi Türkoloji Bölümü'nde doçent oldu (1960). Yeni Farsça'daki Türkçe ve Moğolca alıntılarının incelendiği bu eser dilciler tarafından büyük ilgiyle karşılanmış ve sözlükçülerin de başvuru kaynaklarından biri olmuştur. 1961'de Göttingen'e taşındı, 1963'te Türkoloji ve Altaistik dersleri vermeye başladı. Bölümün Altaistik ve Türkoloji olan adının Türkoloji ve Orta Asya Çalışmaları şeklinde değişmesini sağladı. 1966-1968 yıllarında misafir profesör olarak Indiana Bloomington Üniversitesi'nde çalıştı.

1967'de İran ve Afganistan'ın bazı bölgelerinde Türk diliyle ilgili malzeme topladı. Bu çalışmaları esnasında o güne kadar hakkında pek fazla bilgi bulunmayan Halaçça'nın Türkçe'nin eski dönemlerinden kalma bir lehçesi olduğunu keşfetti ve bilim dünyasına tanıttı. Halaçça için düzenlediği 1968 ve 1969 Göttingen araştırma gezilerinde toplanan malzemeyi beş kitap ve yaklaşık otuz makalede bir araya getirdi. 1973'te Türkoloji çevrelerinde büyük yankı uyandıran, Oğuz Türkçe'sinin kaybolmaya yüz tutmuş bir varyantını Horasan bölgesinde tesbit ederek tanıttı. 16 Kasım 1970'te Göttingen Georg-August Üniversitesi'nde yeni kurulan Türkoloji ve Altaistik Bilim Dalı'na ordinaryüs profesör olarak tayin edildi. Burası 1982'de Türkoloji ve Orta Asya Bilimleri Bölümü haline geldi. 1975-1976 öğretim yılının güz döneminde İstanbul Üniversitesi Edebiyat

Fakültesi'nde misafir öğretim üyesi olarak ders verdi. Bu yıllarda Türkiye siyasi istikrarsızlık içerisinde bulunduğundan derslerinin pek verimli olmadığını, ancak İstanbul'un kendisi için gizli bir aşk olarak kaldığını, bundan daha güzel bir şehir tanımadığını söylemiştir (*JTS*, XIII [1989], s. iii). 1975-1979 yıllarında Societas Uralo-Altaica ve Deutsch-Türkische Gesellschaft'ın (Göttingen) başkanlığını yaptı. 1988'de emekliye ayrıldı. 27 Aralık 2003 tarihinde öldü. Gerhard Doerfer'in anısına üç armağan yayımlanmıştır: *Journal of Turkish Studies: Türklük Bilgisi Araştırmaları* (13. sayısı, Harvard 1989); *Beläk Bitig: Sprachstudien für Gerhard Doerfer zum 75. Geburtstag* (haz. Marcel Erdal – Semih Tezcan, *Turcologica*, sy. 23, Wiesbaden 1995); *Schriftenverzeichnis Gerhard Doerfer* (haz. Michael Knüppel, Göttingen 2000, *Materialia Turcica*, Beiheft 13). Doğumunun 80. yılı dolayısıyla hazırlanan son armağan kitabında onun kısa bir özgeçmişine birlikte kitap, makale, çeviri ve tanıtma yazıları verilmiş, üniversitede okuttuğu dersler belirtilmiştir.

Eserleri. Türkçe, Moğolca ve Tunguzca'nın ortak yönlerini bu dillerin kaynak metinlerine başvurarak araştıran Doerfer'in Osmanlı öncesi ve sonrası dönemine ait metinlerin dil bilgisi özelliklerini konu alan makalelerinden başka Eski Türkçe, erken dönem Doğu Türkçesi metinlerini dil bilimi açısından inceleyen makaleleri de vardır. Altay dillerinin ürünleri, Lamutça, Gagauzca, Sibirya halklarından derlenen masallar, eski Türk şiiri gibi çok geniş bir alanda araştırma ve incelemelerde bulunmuştur. Kitap, makale, tebliğ, ansiklopedi maddesi, tanıtma ve eleştiri yazılarının toplamı 500'den fazla olan Doerfer'in başlıca eserleri şunlardır: *Zur Syntax der Geheimen Geschichte der Mongolen* (Berlin 1954), *Der Numerus im Mandschu* (Wiesbaden 1962), *Altere westeuropäische Quellen zur kalmückischen Sprachgeschichte* (Wiesbaden 1965), *Türkische Lehnwörter im Tadschikischen* (Wiesbaden 1967), *Wörterbuch des Chaladsch: Dialekt von Charrâb* (Budapest 1980, S. Tezcan ile birlikte), *Lamutisches Wörterbuch* (Wiesbaden 1980, W. Heschke – H. Scheinhardt ile birlikte), *Mongolo-Tungusica* (Wiesbaden 1985), *Lexik und Sprachgeographie des Chaladsch* (Wiesbaden 1987), *Grundwort und Sprachmi-schung: Eine Untersuchung an Hand von Körperteilbezeichnungen* (Wiesbaden-Stuttgart 1988), *Grammatik des Chaladsch* (Wiesbaden

1988, *Turcologica*'nın 4. sayısı), *Südghusische Materialien aus Afghanistan und Iran* (Wiesbaden 1989), *Oghusica aus Iran* (Wiesbaden 1990, W. Heschke ve J. Ravanyar ile birlikte), *Versuch einer linguistischen Datierung älterer osttürkischer Texte* (Wiesbaden 1993, *Turcologica*'nın 14. sayısı), *Chorasantürkisch: Wörterlisten, Kurzgrammatiken, Indices* (Wiesbaden 1993, *Turcologica*'nın 16. sayısı, Wolfram Heschke ile birlikte), *Folklore-Texte der Chaladsch* (Wiesbaden 1994, *Turcologica*'nın 19. sayısı, S. Tezcan ile birlikte), *Formen der älteren türkischen Lyrik* (Szeged 1996, *Studia Uralo-Altaica* serisinden), *Türkische Folklore-Texte aus Chorasan* (Wiesbaden 1998), *Etymologisch-ethnologisches Wörterbuch tungusischer Dialekte (vornehmlich der Mandscherei)* (Hildesheim-New York 2004).

Makale: "Beiträge zur Syntax der Geheimen Geschichte der Mongolen. Teil I: Die Kongruenz bei attributiven prädi-kativen Konstruktionen" (*CAJ*, I/4 [1955], s. 219-267); "Prolegomena zu einer Untersuchung der altaischen Lehnwörter im Neupersischen" (*CAJ*, V/1 [1959], s. 1-26); "Zur Datierung der Geheimen Geschichte der Mongolen" (*ZDMG*, CXIII/1 [1963], s. 87-111); "Türkisch -n > tcschuwaschisch -m?" (*UJAJ*, XXXIX/1-2 [1967], s. 53-70); "Das Chaladsch-eine archaische Türksprache in Zentralpersien" (*ZDMG*, CXVIII/1 [1968], s. 79-112); "Die özbekischen Lehnwörter in der Sprache der Araber von Buchara" (*CAJ*, XII/4 [1969], s. 296-308); "Iran'daki Türk Dilleri" (*TDAY Belleten* [1969], s. 1-11); "Zur Sprache der Hunnen" (*CAJ*, XVII/1 [1973], s. 1-51); "Ist das Japanische mit den altischen Sprachen verwandt?" (*ZDMG*, CXXIV/1 [1974], s. 103-142); "Eski Türkçe ile Halaçça Arasında Şaşırtıcı Bir Koşutluk" (trc. Semih Tezcan, *TDAY Belleten 1973-1974* [1974], s.

Gerhard Doerfer

1-12); "Ein persisch-mongolischer Erlaß des Galäyeriden Seyh Oveys" (CAJ, XIX/1-2 [1975], s. 1-84, Gottfried Herrmann ile birlikte); "Proto-Turkic: Reconstruction Problems" (TDAY Belleten 1975-1976 [1976], s. 1-59); "Das Vorosmanische Die Entwicklung der Oghusischen Sprachen von den Orchoninschriften bis zu Sultan Veled" (TDAY Belleten 1975-1976 [1976], s. 81-131); "Khalaj and Its Relation to the Turkic Languages" (TDAY Belleten 1977 [1978], s. 17-33); "Ein uigurischer Text aus Iran vom Jahre 1207" (Turcica, XIII [Paris 1981], s. 153-169); "Nomenverba im Türkischen" (Studia Turcologica Memoriae Alexii Bombaci Dicata, Napoli 1982, s. 101-114); "Türkolojide Eleştiri Sorunları" (TDAY Belleten 1980-81 [1983], s. 87-99); "Temel Sözcükler ve Altay Dilleri Sorunu" (TDAY Belleten [1983], s. 1-16); "Türkçe'nin İdeal Bir Etimolojik Sözlüğünün Nasıl Olması Gerektiği Hakkında Düşünceler" (trc. İlhan Çeneli, TDL, sy. 392-393 [1984], s. 366-374); "Neues Zum Imperativ des Chaladsch" (TUBA, VI [1984], s. 63-82); "The Mongol-Tungus connections" (Language Research, XXI/2 [Seoul 1985], s. 135-144); "Kabulafscharisch und Chaladsch" (CAJ, XXIX [1985], s. 166-175); "Ein Modell zur Klassifikation der Türksprachen" (Materialia Turcica, 11 [Göttingen 1985], s. 1-34); "Mahmud al-Kaşğari, Argu, Chalasch" (JAJ, VII [1987], s. 105-114); "İran'da Türkler" (TDL, LIV/431 [1987], s. 242-251); "Zur Quantität der Vokale des Chaladsch" (WZKM, 78 [1988], s. 23-73); "Chorasantürkisch aus dem Türkenkessel" (TDAY Belleten 1987 [1992], s. 81-102); "Chaladschica extragöttingensia" (CAJ, XXXVII [1993], s. 33-81); "Türkische Farbzeichnungen und Pferdezucht" (CAJ, XXXIX/2 [1995], s. 208-227); "Turkmenische Materialien aus Gonbad-e Qābūs" (MT, sy. 19 [1998], s. 77-125); "Ak-raba Olmama Kanıtlanabilir mi? Altay Dilleri Sorunu" (trc. Faruk Gökçe, Türkoloji Araştırmaları, 2003/5, Ankara 2003, s. 157-168).

BİBLİYOGRAFYA :

Semih Tezcan – Marcel Erdal, "Zum Geleit", *Beläk Bitig: Sprachstudien für Gerhard Doerfer zum 75. Geburtstag* (haz. Marcel Erdal – Semih Tezcan), Wiesbaden 1995, s. VII-IX; "Schriftenverzeichnis Gerhard Doerfer 1989-1994", a.e., s. XI-XIV; Hasan Eren, *Türklük Bilimi Sözlüğü I: Yabancı Türkologlar*, Ankara 1998, s. 141-147; *Schriftenverzeichnis Gerhard Doerfer* (haz. M. Knüppel), Göttingen 2000; M. Knüppel, *Altäische Reminiszenzen. Briefwechsel von Karl Heinrich Menges und Gerhard Doerfer aus den Jahren 1955-1985*, Nordhausen 2010; a.mlf., "Zum 80.

Geburtstag von Gerhard Doerfer", *MT*, XXI (2000), s. 163-166; I. Laude-Cirtautas, "Schriftenverzeichnis Gerhard Doerfer", *CAJ*, XXIX (1985), s. 1-24; Gerhard Doerfer, "Gerhard Doerfer", *JTS*, XIII (1989), s. i-iv; "G. Doerfer Bibliography", a.e., s. v-vii; Mehmet Ölmez, "Prof. Dr. Gerhard Doerfer'in Doğumunun 80. Yılı ve Gerhard Doerfer Bibliyografyası" *Türk Dilleri Araştırmaları*, X, İstanbul-Berlin 2000, s. 213-214; a.mlf., "Gerhard Doerfer'in Ardından", *TDL*, sy. 626 (2004), s. 175-176; L. Johanson, "Gerhard Doerfer (1920-2003)", *Turkic Languages*, VIII, Wiesbaden 2004, s. 3-6.

A. AZMİ BİLGİN

DOYRAN

Makedonya'da tarihî bir bölge ve kasaba.

Makedonya Cumhuriyeti'nin güneydoğu köşesinde Doyran (Dojran / Toyran) gölü kıyısında yer alır. Osmanlı idaresi altında bir kaza merkezi haline gelmiştir. Son dönemde kaza, Kuzeybatıda Bojmiya (Boymiya) nahiyesini oluşturan Valandova ovası ile güneydoğuda Doyran gölü etrafındaki toprakları kapsayan nahiyesi olmak üzere iki bölgeyi kapsıyordu. Bu iki nahiyeye XIV. yüzyılın sonlarından XVI. yüzyıla kadar Köstendil sancağının bir parçası olan büyük Ustrumca (Strumista) kazasına bağlıydı. 1570 sonrasında Boymiya ve Doyran'ın her ikisi birlikte bir kaza teşkil etmiştir. Bu iki bölgeyi alçak dağların 500-700 m. yamacı birbirinden ayırır. Ulaşım nisbeten kolaydır. Kuzeybatıdan (Üsküp'ten) gelen anayol Valandova ve Doyran aracılığıyla Vardar vadisinin içinden Makedonya'nın Metropolis şehrine ulaşır. Doyran ovasının doğu yönünde küçük Demirhisar (Siderokastro) ve daha ötede Serez (Serres) şehriyle bağlantısı kolaylıkla sağlanır. XX. yüzyılın büyük kısmında trafiğe kapalı olan Doyran'dan Selânik'e giden yol son olarak 1980'lerde tekrar trafiğe açıldı.

Çevresindeki verimli toprakları ve ılıman iklimi sebebiyle Doyran en eski zamanlardan itibaren bir yerleşim yeri oldu. I. Dünya Savaşı'nda bütünüyle yıkılan eski Doyran, İmparator Iustinianos zamanından (527-565) beri Tauriana diye bilinen Prusias antik kentinin vârisidir. Bölgenin tamamı VI. yüzyılın sonlarından başlayarak Slavlaştı. Ortaçağ başlarında I. Bulgar Çarlığı'na bağlı olan Doyran ve çevresi, X. asrın ikinci yarısından 1018 yılına kadar Çar Samuel'in kısa ömürlü Bulgar / Makedon Çarlığı'na dahildi. 1018'de "Bulgar katili" lakabıyla anılan İmparator II. Baslios, Doyran'ı Bizans İmparatorluğu topraklarına kattı. Doyran, Bizans-Slav

hâkimiyeti ve Osmanlı asırları boyunca hiyerarşik olarak Selânik'e bağlı Poljanin Piskoposluğu'nun merkeziydi. Bölgeye dair günümüze ulaşan en eski (925/1519 tarihli) Osmanlı tahrir kaydında Doyran şu şekilde zikredilmiştir: "Doyran gölü, nâm-ı diğer Peskopiya ve nâm-ı diğer Polaniye." Bu kayıt vesilesiyle sözü geçen küçük şehrin işlevi yanında ismine de ulaşılmış olur.

Doyran, 1204'te Bizans İmparatorluğu'nun dağılmasından 1371 yılına kadar altı defa el değiştirdi: Selânik İmparatorluğu, Epirus Yunan Despotluğu, II. Bulgar Çarlığı, Nicea İznik Bizans İmparatorluğu, Sırp İmparatorluğu ve Köstendil (Velbujd) Prensiği. Sırp güçleri 1371'de Meriç savaşında Osmanlılar karşısında yenilince Sırp devleti parçalara ayrıldı. O tarihlerde Jovan ve Konstantin Dragas kardeşler Velbujd başşehir olmak üzere İştip, Kratovo, Ustrumca, Doyran ve Boymiya'yı içine alan kendi prensliklerini kurdular. Bu prenslik Osmanlılar'a bağlı bir beylik haline geldi ve hükümdarı Konstantin'in Yıldırım Bayezid'in yanında savaşırken öldüğü 1395 yılına kadar yarı bağımsız olarak sürdü. Topraklarına uygun bir mirasçı bulamayan bölge herhangi bir değişiklik ve karışma olmadan Osmanlı idaresine geçti. Başşehir Velbujd, Osmanlı sancak beyinin ikametgâhı haline geldi. Adı da Kostadin ili (sonraları Kyustendil/Köstendil) şeklinde değiştirildi.

Köstendil sancağının bugüne ulaşan en eski tahrir defterine göre Doyran nahiyesinin batı yakası doğu yakasına nisbetle daha az sayıda insanla meskûndü. Nahiyenin batı yakasında toplamda 138 hıristiyan hânesinden müteşekkil Bakinci, Černiceri, Nikolicane ve Toplica köyleriyle 259 hıristiyan ve sadece iki müslüman hâneli Doyran Peskopiya kasabası yer alıyordu. Bunun yanında Bakinci, Černiceri ve Toplica köyleri sınırında altmış altı hânedan meydana gelen altı yörük cemaati ikamet ediyordu. Nahiyenin doğu yakasında ise toplam 728 hıristiyan hânesinden oluşan on üç köy bulunuyordu. Bu köylerin sınırlarında on iki cemaat halinde ikamet eden 112 yörük hânesi yer alıyordu. Böylece, şehirle birlikte düşünüldüğünde doğu ve batı yakasının % 14'ü Türkler'den oluşuyordu. Bazı köylerde yaşayan yörükler daha sonra buralardan ayrılarak Türkçe isimler taşıyan (Çavuşlu, Dervişli, Karalı, Kölemenli vb.) kendi köylerini kurdular.

Yaklaşık 1500 yılından itibaren göçebe ve yarı göçebe Türk toplulukları büyük